

יש לנו על מי להישען

הניסיון מלמד כי הצעות להסדר פשרה שהעלה בית המשפט בתובענות ייצוגיות אינן חסינות מטעויות. כמאמרו של סוקרטס: "כמה שאני לומד יותר, אני מבין שאני יודע פחות". ובענייננו, בית המשפט אינו יודע עד כמה הוא אינו יודע, עד שהוגשו לפניו התנגדויות מקצועיות או עד שמונה בודק. וזהו רק אחד הכשלים באישור הסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות

עמירם בנימיני

חייב לזכור ולהזכיר לעצמו לכל אורך הדיון בתובענה, ובעיקר בעת אישור הסדר פשרה, שיש קבוצה גדולה של אנשים שעמדתה אינה נשמעת אף שהיא מיוצגת באמצעות בא כוחה.

זאת ועוד, מרגע שהושגה פשרה בין התובע המייצג (ובשלב הבקשה הוא רק מבקש להיות בתפקיד זה) ובין בא כוח הנתבע – התחושה הברורה היא ששני הצדדים נמצאים בסירה אחת, ואין מת-

נהל לפני בית המשפט דיון אדוורסרי אמיתי שבו כל צד נלחם על זכויות מרשו. הצדדים מתגייסים כאיש אחד להגן על הסדר הפשרה שעליו הסכימו, להצדיקו ולהביא לאישורו. לא פעם מותיר בא כוח הקבוצה התובעת את הזירה לבא כוח הנתבע להסביר ולנמק את הסדר הפשרה ולהילחם בגורמים המ-

אישור הסדרי פשרה בתובענות ייצוגיות מציב בפני בתי המשפט בעיות שהם אינם מורגלים להתמודד עימן, ואשר מצריכות דרך התנהלות שונה מזו המקובלת בתיקים אחרים. לפי שיטת המשפט האדוורסרית, מכריע השופט בין טיעוניהם של בעלי דין הנמצאים משני צידי המתקדם. ניהול תובענה ייצוגית בכלל, ואישור הסדר פשרה בפרט, סוטים משיטה זו; התובע האמיתי, קרי הקבוצה התובעת, אינו עומד

לפני בית המשפט וטוען את טענותיו. תחילה עומד לפני בית המשפט תובע המבקש לייצג את הקבוצה התובעת, שכלל אינה יודעת על קיומו. אך גם לאחר שהתובענה אושרה והתובע המייצג הוסמך לפעול בשם הקבוצה, היא לעולם במעמד של נוכחת נפקדת באולם בית המשפט. שופט הדן בתובענה ייצוגית

ד"ר עמירם בנימיני, שופט בית המשפט המחוזי בתל אביב בדימוס

שופט הדן בתובענה ייצוגית חייב לזכור לכל אורך הדיון בתובענה, ובעיקר בעת אישור הסדר פשרה, שיש קבוצה גדולה של אנשים שעמדתה אינה נשמעת אף שהיא מיוצגת באמצעות בא כוחה

ניסיון, ואם משום שאצה להם הדרך להביא לאישור הסדר הפשרה, בהזנחת תנאים חשובים להצלחתה בפועל (ל"בעיית הנציג" בתובענה ייצוגית ראה: א' קלמנט, "גבולות התביעה הייצוגית בעולות המור-ניות", **משפטים** לד 301, 332-317 (2004); ג' אוריון, ז' שוורץ, "מנגנונים לפיקוח על מימושה של הפשרה בהליך הייצוגי", **עלי משפט** ט 147 (2011)).

התמודדות המחוקק ובתי המשפט עם "בעיית הנציג"

המחוקק היה ער למצב הדברים המתואר לעיל בעת שחוקק את חוק תובענות ייצוגיות. כדי למנוע הסדרי פשרה לא ראויים ולאפשר את תיקונם

תנגדים לאישורו, גם כאשר נראה שהסדר הפשרה מעורר בעיות מהותיות מבחינת הקבוצה התובעת וזכויותיה.

מצב דברים זה עלול לגרום לכשלים מהותיים בתהליך אישור הסדר הפשרה, הנובעים מ"בעיית הנציג": החשש הוא כי התובע המייצג ובא כוחו לא יקיימו במלואה את מצוות החוק לפעול "בנאמנות ובמסירות לטובת הקבוצה" התובעת (סעיף 17 לחוק תובענות ייצוגיות, התשס"ו-2006, להלן: החוק). גם אם אין הם מפרים את חובת הנאמנות לקבוצה, התחושה לעיתים היא שאין הם מתאמצים דיים להשיג את תנאי הסדר הפשרה ההולמים את זכויות חברי הקבוצה – אם בשל חוסר מקצועיות והיעדר

ומביאה לא פעם להסדר פשרה ראוי (או להסתלקות מן התובענה). לעיתים לא ברור אם טענת התובע משקפת מקרה יחיד או תופעה אזוטריית, כפי שיט"ען הנתבע. הרגולטור מנקז אליו את תלונות הציבור בנושא, והוא הכתובת להבהיר סוגיה זו, שנוגעת לתנאי הדורש להוכיח את קיומה של קבוצה.

דרך נוספת להתמודד עם "בעיית הנציג" במ"קרים המתאימים היא לקבל את עמדתו של ארגון המאגד את חברי הקבוצה (למשל ארגון להגנה על בעלי חיים כאשר מדובר בהטעיה בדבר ניסויים בהם). ארגון כזה בקיא בענייני התובענה טוב יותר מהתובע המייצג, ובדרך כלל גם ייצג את חברי הקבוצה טוב יותר. אם אין נכונות להצטרף לתובענה,

לכל הפחות ראוי לשמוע את עמדת הארגון כדי לוודא שהתובענה היא אכן לטובת חברי הקבוצה, ושיש בה ממש מבחינתם. ככלל לא יתיר בית המשפט לאדם לייצג בתובענה ייצוגית קבר צה שכל חבריה או מרביתם מאוגדים בעמותה, באגודה שיתופית או בארגון עובדים אם אלה אינם מצטרפים

לתובענה, ועל אחת כמה וכמה – כאשר הם מתנגדים לניהולה (ראו החלטתי בת.א. (ת"צ) 1335/08, **נוה נ' קלאב הוטל**, פסקאות 33-34 (19.10.11), והאסמכתות שם).

"פיצול האישיות" של בית המשפט באשרו הסדר פשרה

המערך המובנה שנקבע בחוק לאישור תובענה ייצוגית מציב בפני בית המשפט בעיה הנובעת מכפל התפקידים המוטל עליו: זה הקבוע בחוק, כמפורט לעיל, וזה המעוגן בפרקטיקה השיפוטית הנוהגת שבה מסייע בית המשפט לצדדים להגיע למתווה פשרה. בית המשפט מעורב לא פעם בהתוויית הסדר פשרה, והצדדים אף מצפים ממנו לנהוג כך. הוא שומע את הצעות הצדדים ומביע את דעתו על סבירותן. לעיתים זה נעשה במסגרת הדיון בבקשת האישור, ולעיתים כאשר מוגשת לבית המשפט בקשה לאישור הסדר פשרה. כאן טמון שורש הב-

קבע החוק מנגנון דו-שלבי לאישור הסדר הפשרה, שיאפשר הגשת התנגדויות ודיון בהן לפני האישור הסופי. לאחר אישור ראשוני לפי סעיף 18(ג) לחוק מפורסמת הודעה המאפשרת להגיש התנגדויות להסדר על ידי מי מחברי הקבוצה התובעת, היועץ המשפטי לממשלה וכל רשות ציבורית או ארגון הפועלים בתחום התובענה (סעיף 18(ד) לחוק). במידת מה משמשות התנגדויות אלה משקל-נגד לפגיעה הקיימת באדוורסריות של הליך התביעה הייצוגית, כמבואר לעיל. רק לאחר שלא הוגשו התנגדויות, או שהוגשו ונדונו על ידי בית המשפט, רשאי בית המשפט לאשר את הסדר הפשרה, אם שוכנע כי הוא "ראוי, הוגן וסביר בהתחשב בעניינם

של חברי הקבוצה" (סעיף 19(א) לחוק). כך גם מצווה בית המשפט לתת את דעתו בהחלטת האישור לפער בין הסעד המוצע בהסדר הפשרה ובין הסעד שחברי הקבוצה היו עשויים לקבל אילו קיבל בית המשפט את התובענה (סעיף 19(ג)(2)(א)), כמו גם לסיכונים ולסיכויים של הצדדים הכרוכים בהמ-

שך ניהול התובענה (סעיף 19(ג)(2)(ה)). ואם אין די בכל אלה, הרי שסעיף 19(א) לחוק מוסיף וקובע כי בית המשפט לא יאשר הסדר פשרה אלא לאחר שקיבל חוות דעת של בודק המומחה בתחום התובענה, אלא אם סבר שחוות הדעת אינה נדרשת מטעמים מיוחדים שיירשמו.

דרך מעשית וטובה של בית המשפט להקנות את "בעיית הנציג" היא לבקש במסגרת הדיון בבקשת האישור לקבל את עמדת הרגולטור הנוגע בדבר. תקנה 3 אמנם מחייבת למסור לרגולטור את בקשת האישור (כמו גם ליועץ המשפטי לממשלה), אך בדרך כלל הרגולטור אינו מגיב לתובענה ביוזמתו (תקנה 12(ד) מחייבת לשלוח לרגולטור וליועמ"ש גם את הבקשה לאישור הסדר פשרה). אין כמו הרגולטור בקיא בסוגיות הנדונות בתובענה, והוא גם המייצג את חברי הקבוצה בצורה הראויה ביותר. מדובר בגורם ציבורי שנחשב כאובייקטיבי וכבר-סמכא, ולכן עמדתו נשקלת בכובד ראש על ידי הצדדים,

לעיתים לא ברור אם טענת התובע משקפת מקרה יחיד או תופעה אזוטריית, כפי שיטען הנתבע. הרגולטור מנקז אליו את תלונות הציבור בנושא, והוא הכתובת להבהיר סוגיה זו

עיה: הצדדים מעצבים את הסדר הפשרה לכתחילה, או מתקנים את הסדר הפשרה הראשוני שהוצע על ידם, על פי הערות בית המשפט, והם מצפים שבית המשפט יתייצב מאחורי הרעיונות שהוא עצמו העלה או מאחורי מתווה הפשרה שזכה לאישור ראשוני. בעיני הצדדים, העובדה שבית המשפט קיים דיון בהסדר הפשרה המוצע, הביא אותם להכניס בהסדר תיקונים ושיפורים ואישר את ההסדר באופן ראשוני לפי סעיף 18(ג) לחוק – נחשב כמעין ברכת הדרך של בית המשפט להסדר המוצע. דא עקא, לאחר אותו אישור ראשוני של ההסדר יהיה זה אותו בית משפט שיידרש לבחון אם ההסדר "ראוי, הוגן וסביר" כמצוות סעיף 19(א) לחוק, ואף להכריע בה-

תנגדויות להסדר המוגשות בדרך כלל על ידי היועץ המשפטי לממשלה, הרגולטור או ארגוני צרכנים.

מצב סכיזואידי זה, שבו נאלץ בית המשפט להעיביר תחת שבט ביקורתו את ההסדר שהוא עצמו סייע בגיבושו, מציב בעיה בפני בית המשפט. הניסיון מלמד כי גם אם בית המשפט מנו-

סה בתחום של תובענות ייצוגיות, עדיין מתברר לא פעם למקרא התנגדויות שהוגשו כי קשה לו לחשוב בעצמו מראש על כל ההיבטים הכלכליים והמעשיים הכרוכים בהסדר הפשרה, וכי קיימים כשלים מהותיים בהסדר שזכה לאישור ראשוני, כשלים שבית המשפט לא עמד עליהם וגם הצדדים לא היו ערים להם או בחרו להתעלם מהם. יש צורך להכניס בהסדר הפשרה תיקונים ניכרים, לאחר מינוי בודק או בלעדיו, ולעיתים אף צריך להימנע מאישורו. זו תוצאה שאינה קלה מבחינת הצדדים, אשר שכנעו את לקוחותיהם לעשות ויתורים ולקבל את ההסדר המוצע. הצדדים אמנם יודעים שאישורו הראשוני של בית המשפט אינו מבשר בהכרח על אישורו הסופי במתכונת שהוצעה, וגם לא מן הנמנע שהנבצע אינו מציג בהסדר המוצע את ההצעה הטובה ביותר שלו אלא שומר שפנים ככובע לשלב שבו יידרש לשפר את ההסדר בעקבות התנגדויות או מינוי בודק. אך ככל שמעורבותו של בית המשפט בעיצוב

הסדר הפשרה גדולה יותר, כך גם גדלה ציפייתם של הצדדים שבית המשפט יאשר אותו. לכן רצוי שתבוא הבהרה מפי בית המשפט בעניין זה, וזו נדרשת שב- עתיים לאור ההלכה שנפסקה ברע"א 8479/02 סבו נ' רשות שדות התעופה (15.12.08).

זניחת המתווה שנקבע בחוק לאישור הסדר הכשרה – הלכת סבו

המנגנון המובנה והמדורג שנקבע בחוק לצורך אישור הסדר פשרה עומד במקרים לא מעטים בסימן שאלה לנוכח הלכת סבו, בה נפסק כי בית המשפט אינו מחויב לילך במתווה שנקבע בסעיפים 18-19 לחוק כאשר הסדר הפשרה מבוסס על מתווה שה-

ציע בית המשפט. לדעת בית המשפט העליון, מטרתם של סעיפים אלה הייתה לפקח על הצדדים ולמנוע קנוניה ביניהם על חשבון חברי הקבוצה, וחשש מעין זה אינו עולה כאשר הסדר הפשרה מושתת על הצעה של בית המשפט, על בסיס היכרות מעמיקה של מכלול נתוני העניין. על הלכת סבו, שנתקבלה בדעת

רוב (השופטים אילה פרוקצ'יה ויורם דנציגר נגד דעתו החולקת של השופט אליקים רובינשטיין), נמתחה ביקורת (ראו: א' קלמנט, "פשרה והסתלקות בתובענה הייצוגית", משפטים מא 5, עמ' 72-84 (תשע"א)). אך בית המשפט העליון שב והלך בתלם שהתוו שופטי הרוב בעניין סבו (ראה: ע"א 7094/09 ברזובסקי נ' איתוראן (14.12.10); רע"א 8564/09 בנק הפועלים נ' אביב (27.9.11); רע"א 2362/08 תדיראן נ' שהי (14.12.11)). עם זאת נראה שבית המשפט העליון ער לקושי שמציבה הלכת סבו, והוא נוהג להעביר את ההסדר המוצע לתגובת היועץ המשפטי (עניין שהי הנ"ל), ולעיתים אף מערב בדיון בהסדר את היועץ המשפטי ואת הרגולטור (עניין אביב הנ"ל).

דעת המיעוט בעניין סבו נראית בעיני נכונה יותר; לדעתי חשש המחוקק לא רק מקנוניה של הצדדים אלא גם ממצב שבו הסדר פשרה בתביעה הנוגעת לעיתים למאות אלפי צרכנים ייסגר באולם השופט או בלשכתו. אישור הסדר הפשרה יוצר

**דעת המיעוט בעניין סבו
נכונה יותר; המחוקק חשש
לא רק מקנוניה של הצדדים,
אלא גם ממצב שבו הסדר
פשרה בתביעה הנוגעת
למאות אלפי צרכנים ייסגר
באולם השופט או בלשכתו**

מעשה בית דין לגבי כל חברי הקבוצה, ולא נראה שהמחוקק התכוון ליצור מצב שבו הם מודרים למעשה מהליך האישור. לכן נדרש פרסום ההסדר המוצע, כדי לאפשר לחברי הקבוצה ולגורמים מקצועיים אחרים להעלות הסתייגויות מן ההסדר המוצע, או להודיע שהם אינם מעוניינים כי יחול עליהם (opt out). אפשרות זו נשללת מהם בהיעדר פרסום מוקדם.

כך גם נראה כי המחוקק חשש, ובצדק לדעתו, מאישור הסדרי פשרה בלא שיהיו בידי בית המי שפט כלים להבין את הנפקות הכלכלית והמעשית של הסדר הפשרה ואת הבעיות הצפויות בתהליך יישומו. לכן נדרשים הצדדים לתמוך את הבקשה שהם מגישים לאישור ההסדר בתצהירים המכילים את "כל הפרטים המהותיים הנוגעים להסדר הפשרה" (סעיף 18(ב) לחוק), ותקנה 12 לתקנות תובענות ייצוגיות, תש"ע-2010 מחייבת אותם לפרט בתצהירים פרטים חיוניים להכרעה בשאלת היותו של ההסדר "ראוי, הוגן וסביר", ובכללם הסיכונים והסיכויים של כל צד בהמשך ניהול התובענה, אל מול היתרונות והחסרונות שבהסדר, ופרטים על אופן יישום ההסדר, על דרך

כאשר מדובר בהטבה שאינה כספית). מדובר בסוג גיות כלכליות וחשבונאיות שבית המשפט מתקשה להתמודד עימן בעצמו. לעיתים מונח לפני בית המשפט מסמך שהגיש הנתבע בעניינים אלה, אך אין לבית המשפט כל דרך לאמת את נכונותו ולה- בין את השלכותיו (לדיון בקשיי הערכה אלה ראה: א' קלמנט, "פשרה והסתלקות בתובענה ייצוגית", **משפטים** מא 5 (2011), עמ' 16-28).

מדיון בהתנגדויות מקצועיות שהוגשו לאישור הסדרי פשרה התברר לא פעם שההטבה המוצעת קטנה בפועל מזאת שעליה הוצהר בהסדר (למשל, "הטבה" שאינה אלא מבצע שיווק שכמוהו יש רבים בשוק, או תרומה המנוכית כהוצאה), או כי יש חשש ממשי שההטבה לא תגיע לידיעת חלק גדול מחברי הקבוצה, או שרבים לא ירצו בה; במקרה זה חשוב להורות על הסדר פיצוי חלופי, שהרי אחת ממטרות התובענה הייצוגית היא אכיפת הדין והרתעה באופן שפירות העוולה הנטענת לא ייוותרו בידי הנתבע. כך גם יתקשה בית המשפט להתוות בע- צמו, בהצעת פשרה שהוא מניח לפני הצדדים, מנגנונים יעילים לפיקוח. מדובר בחלק חשוב ביותר של הסדר הפ- שרה, שגורם לא פעם לתק-

לעיתים נאלץ בית המשפט להעביר תחת שבט ביקורתו את ההסדר שהוא עצמו סייע בגיבושו. מצב סכיזואידי זה הוא בעייתו; לא פעם מתברר כי קשה לבית המשפט לחשוב מראש על כל ההיבטים הכלכליים והמעשיים הכרוכים בהסדר הפשרה

לות ביישומו (ראה מאמרם הנ"ל של ג' אוריון ושל ז' שוורץ, בעמ' 173-161).
אכן, אין לומר על הסדר שהותווה על ידי בית המ- שפט כי הוא איננו "ראוי, הוגן וסביר", כלשון סעיף 19(א) לחוק. אך הניסיון מלמד כי הצעות להסדר פשרה שהעלה בית המשפט אינן חסינות מטעויות (ראה: א' קלמנט, "הייצוגית הולמת, הפשרה לא תמיד", **עורך הדין** 6, 69 (2010)). כמאמרו של סר קרטס: "כמה שאני לומד יותר, אני מבין שאני יודע פחות". ובענייננו, בית המשפט אינו יודע עד כמה הוא אינו יודע – עד אשר הוגשו לפניו התנגדויות מקצועיות או עד שמונה בודק. אפשר ללמוד רבות מהתנגדויות שמגיש היועמ"ש (ולא פעם גם מאלה שמגישים ארגוני הצרכנות) משום שכל התובענות

איתור חברי הקבוצה ועל מתן הסעד. על דרישה זו של החוק אסור לוותר גם אם ההצעה להסדר באה מבית המשפט. בית המשפט אינו יכול לדעת כמו הצדדים מהם הסיכונים והסיכויים של כל צד בשלב שבו נדונה בקשת האישור לבדה. יתר על כן, הצעת הפשרה עולה במקרים רבים כבר בעת הדיון בבקשה לאישור התובענה (הלכת סבו אינה מוג- בלת לערכאת הערעור), ובשלב זה קשה להעריך את הסיכויים ואת הסיכונים של כל צד. ללא עזרה של בודק, ולמצער הסתייעות בהתנגדויות מקצור עיות, יתקשה בית המשפט להעריך נכונה את הנזק האמיתי שנגרם לחברי הקבוצה, את הפיצוי שהיו זכאים לו אילו התקבלה התביעה ואת שוויו האמי- תי של הפיצוי הניתן לקבוצה (בעיקר, אך לא רק,

הייצוגיות מתנקזות אל היועמ"ש, והוא מרכז בידי ידע וניסיון עצום בתחום זה. על ערכו של בודק מקצועי ומיומן אין צורך להרחיב את הדיבור. במקרים שמונו בודקים הביא הדבר כמעט תמיד לאיתור כשלים בהסדר ולשיפורו לטובת חברי הקבוצה.

החשיבות של מינוי בודק

זניחת המתווה שנקבע בחוק לאישור הסדר פשרה, מכוח הלכת סבו, כרוכה בין היתר – ואולי בעיקר – בפטור מחובת מינוי בודק לפי סעיף 19(ב) לחוק. זאת אף שנקודת המוצא של סעיף 19(ב) לחוק היא שעל בית המשפט להימנע מלאשר הסדר פשרה בלא מינוי בודק. בפועל, הצדדים להסדר הפשרה עושים כל מאמץ להתחמק ממינוי בודק, וגם בתי המשפט ממעטים למנות בודק (ראה מאמרו הנ"ל של א' קלמנט, משפטים מא, עמ' 45). מינוי בודק עלותו גבוהה, הוא מאריך את ההליך, ומעל הכל – מטיל צל על ההסדר שהושג. החשש הוא שהבודק ינסה להצדיק את מינויו ואת השכר שקיבל ויציע דרכים לשיפור הסדר הפשרה, מן הסתם על חשבון הנתבע. כל שינוי מהותי שיציע הבודק עלול להכשיל את ההסדר. דרכי הצדדים להתחמקות

ממינוי בודק מגוונות. לעיתים יבקשו דיון לפני הגשת הסדר הפשרה כדי לגשש אם בית המשפט שוקל מינוי בודק. במקרים אחרים ינסו הצדדים להכניס את בית המשפט אל גדר הלכת סבו ולגבש הסדר שייחשב כהצעה של בית המשפט, שתאפשר להשתחרר מבלי סעיפים 19–18 לחוק. לעיתים הצדדים מגישים לבית המשפט מסמך חסוי ובו נתונים המסבירים את הדרך שלפיה נקבע שווי הפיצוי לקבוצה, ומבקשים בכך למנוע מינוי בודק, אף שמסמך שכזה אינו תחליף של ממש לבדיקה עצמאית של הנתונים בידי מומחה. דרך יצירתית אחרת: הצדדים מבקשים מבית המשפט לפני אישור הסדר הפשרה למונות מומחה מוסכם שיסייע להם לגבש את הנתונים הדרושים להסדר הפשרה, ויגיש חוות דעת שהסדר

הפשרה יתבסס עליה. לאחר מכן יטענו כי אין צורך במינוי בודק, שהרי הנתונים של הסדר הפשרה כבר נבדקו על ידי המומחה. זו למעשה דרך לעקוף את מינוי הבודק, שהרי סעיף 19(ב) לחוק קובע שבית המשפט הוא שצריך למנות בודק, ואסור לו למנות בודק שאחד הצדדים המליץ עליו (ומקל וחומר בודק ששני הצדדים המליצו עליו).

הבודק צריך לחוות דעתו על היתרונות ועל החסרונות של הסדר הפשרה מבחינת חברי הקבוצה (סעיף 19(ב)(4)). שאלה זו נוגעת לסיכויי התביעה ולסיכויי של כל צד, ולכאורה זה נושא משפטי שבית המשפט אמון עליו. לכן סבורים שופטים לא פעם שאין טעם במינוי בודק. אולם תפקידו העיקרי של הבודק הוא לבחון את מסד הנתונים שבבסיס הסדר הפשרה, כדי שבית המשפט יוכל להעריך נכונה את שיעור הנזק שנגרם לקבוצה; כמה הרוויח הנתבע מהפרת החוק הנתענת; מהו שיעורה האמיתי של ההטבה המוצעת בהסדר (כאשר אין מדובר בפיצוי כספי); איזו טובת הנאה סמויה תצמח לנתבע מההסדר, שמחייבת להגדיל את סכום הפיצוי (הוזלת המוצר או הגדלת הארזי זה תאפשר לו למכור יותר); ואיך אפשר לוודא שההסדר

אכן יתבצע ושההטבה תגיע לחברי הקבוצה (למשל, שהצרכן ייחנה מהוזלת המוצר ולא הקמעונאי). לכן הבודקים שמינוי בתי המשפט הם כמעט תמיד מורחים בתחום הכלכלה והמימון. אך לא פעם נדרש בודק כדי לברר מחלוקות עובדתיות שבלעדיהן אי אפשר להעריך עד כמה סביר והוגן הסדר הפשרה, או כדי להעריך את מספר חברי הקבוצה שנפגעו מהפרת החוק הנתענת. לעיתים נוגע הסדר פשרה להיגדים שיפורסמו או יירשמו על המוצר בנוגע למהותו או לתכונותיו הטכניות או הרפואיות (למשל, אם חיידיקים פרוביוטיים ביוגורט תורמים לבריאות הצרכן). במקרה זה מן הראוי למנות בודק מומחה, ולו כדי למנוע מצב של פרסום מידע מטעה לצרכן בחסות הסדר שאישר בית המשפט.

ללא עזרה של בודק, ולמצער הסתייעות בהתנגדויות מקצועיות, יתקשה בית המשפט להעריך נכונה את סכום הנזק האמיתי שנגרם לחברי הקבוצה, את הפיצוי שהיו זכאים לו אילו התקבלה התביעה ואת שווי האמיתי של הפיצוי הניתן לקבוצה